

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

**2024/3-SON
ILOVA TO'PLAM**

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

I.I.Rustamova	
Abdulla Qahhorning “Sarob” romanida detallar funksiyasi va dinamikasi	770
G.H.Oxunova	
Badiiy obraz borliqni anglash omili sifatida (Isajon Sulton hikoyalari misolida)	773
G.M.Oripova, F.A.Rahmataliyeva	
Xokku she’riy janrida inson va tabiat tasviri	778
G.Muhammadjonova	
Erkin Vohidovning hajviy asarlarida davr muammolari	782
Sh.D.Maxmidjonov	
Badiiy nutq tiplari va qahramon ruhiy olami talqini (Tohir Malikning asarlari misolida)	787
M.M.Xamidov	
O‘zbek adabiyotida tarixiy obraz va uning ifoda usuli	791
O.A.Ahmadjonova, Sh.D.Ma’murova	
Mahmudxo‘ja Behbudiy publitsistikasida til o‘rganish masalasi va milliy til qadri	795
X.A.Abdulxamidova	
Isajon Sulton romanlarida inson xronotop sifatida	799
J.B.Sayidolimov	
“Makorim ul-axloq” agiografik asar namunasi	803
G.M.Oripova, G.G‘.Axmadaliyeva	
Said Ahmadning hikoyanavislik mahorati (“Qorako‘z majnun” hikoyasi misolida)	808
I.S.Mannopov, B.D.Rajavaliyev	
“Devoni hikmat”da ishq va oshiqlik talqini	812
S.F.Komilova	
Xalq dostonlarida do‘stlik obrazi talqini	817
O.A.Ahmadjonova	
Asqad Muxtorning ayollar psixologiyasini yoritishda uslubiy o‘ziga xosligi	820
A.A.Abduraxmonov	
O‘zbek lirikasida nurning poetik funksiyasi	824
X.A.Abdulxamidova, G.Sh.Shodiyeva	
“Kutilgan kun” hikoyasida badiiy psixologizm	828

TILSHUNOSLIK

S.N.Fazildinova	
“Farhod va Shirin” dostoni nasriy bayonidagi tasvir vositalarning ifodalanishi	831
N.K.Ergasheva	
Goals and objectives of the training practice	835
O.A.Axmedova	
Nofilologik oliy o‘quv yurtlarida ingliz tili terminalogiyasini o‘qitishning nazariy asoslari.	838
Sh.B.Karimova	
O‘zbek tilida kvantitativlikning lug‘aviy ifodasi	841
A.U.Akhmedova	
Challenges of using only traditional methods in teaching foreign languages	844
A.U.Akhmedova	
The effects of contemporary teaching methods in teaching foreign languages	850
D.Ganieva, F.Khamidov	
The comparative analysis of internet discourse in Uzbek, Russian and English languages	855
Ш.Аскарова	
Сущность языковой интерференции при изучении Немецкого языка	859
S.Kh.Azimova	
The stages of development of the theory of intercultural pragmatics in linguistics	863
E.B.Yagyaeva	
Talabalar mustaqil ta’limining mohiyati, tuzilmasi va vazifasi	867
E.B.Yagyaeva	
Ingliz tili o‘qitish jarayonida talabalarning mustaqil ta’limini tashkil etish bo‘yicha metodik tavsiyalar	870

UO'K:378.147.88

TALABALAR MUSTAQIL TA'LIMINING MOHIYATI, TUZILMASI VA VAZIFASI**THE ESSENCE, STRUCTURE AND FUNCTION OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS****СУЩНОСТЬ, СТРУКТУРА И ФУНКЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ****Yagyaeva Elvina Baxtiyarovna**

Farg'ona davlat universiteti doktoranti, ingliz tili o'qituvchisi

Annotatsiya

Maqolada OTMda chet tilini o'qitish dasturini o'zlashtirish jarayonining ajralmas qismi sifatida talabalarning chet tili bo'yicha mustaqil ta'limining mohiyati ochib berilgan. Talabalarning mustaqil ta'limining chet tilini o'rganishning barcha jabhalarini qamrab oladi va ko'p jihatdan "Chet tili" fanini o'zlashtirish natijalari va sifatini belgilaydi. Shu munosabat bilan talabalarning chet tili bo'yicha mustaqil ta'limini rejalashtirish, tashkil etish, amalga oshirish va nazorat qilish alohida ahamiyatga ega bo'lib, uslubiy rahbarlik va uslubiy yordamni talab qiladi.

Аннотация

В статье раскрывается сущность самостоятельной работы студентов в обучении иностранному языку как неотъемлемой части процесса освоения программы обучения иностранному языку в вузе. Оно охватывает все аспекты изучения иностранного языка в самостоятельной работе студентов и во многом определяет результаты и качество освоения предмета «Иностранный язык». В связи с этим планирование, организация, реализация и контроль самостоятельной работы студентов на иностранном языке приобретают особое значение и требуют методического руководства и методического обеспечения.

Abstract

The article reveals the essence of independent work of students on a foreign language as an integral part of the process of mastering the foreign language teaching program at the Higher Education Institution. It covers all aspects of foreign language learning of students' independent work and largely determines the results and quality of mastering the subject of "Foreign Language". In this regard, the planning, organization, implementation and control of students' independent work in a foreign language is of a particular importance and requires methodological guidance and methodological support.

Kalit so'zlar: o'zlashtirish, amalga oshirish, talabalarning mustaqil ishi, uslubiy rahbarlik, kasbiy kompetensiyalar, ta'lim texnologiyalari, an'anaviy uzatish, passiv iste'molchi.

Ключевые слова: освоение, внедрение, самостоятельная работа студентов, методическое руководство, профессиональные компетенции, образовательные технологии, традиционная передача, пассивный потребитель.

Key words: mastering, implementation, independent work of students, methodical leadership, professional competencies, educational technologies, traditional transmission, passive consumer.

KIRISH

Har qanday ta'lim jarayonining asosiy natijasi - faol hayotiy va kasbiy pozitsiyaga ega bo'lgan mutaxassislarni tayyorlash. Zamonaviy davlatda ta'lim muassasalarining bitiruvchilari o'rtasida ham kasbiy kompetensiyalarni, ham doimiy o'z-o'zini rivojlantirish va o'zini-o'zi takomillashtirishga bo'lgan shaxsiy xohish-istaklarini shakllantirish bilan bog'liq masalalar hal qiluvchi ahamiyatga ega. Talabaning ijodiy o'zini-o'zi anglashini an'anaviy tarzda bilimlarni uzatish orqali shakllantirish mumkin emasligi sababli, shubhasiz, faqat metodik yondashuvlar va ta'lim texnologiyalarini tahlil qilishning o'zi etarli emas - o'qitishning kontseptual tamoyillarini o'zgartirish zarurati mavjudligi namoyon bo'ldi. Yangi ta'lim paradigmasida talaba passiv bilim iste'molchisidan faol sub'ektga aylanishi kerak, uning faoliyat printsiplari bevosita kasbiy muammolarni hal qilishda, ta'limning amaliy maqsadlariga erishish vositalari va usullarini tanlashda uning mustaqillik darajasiga katta ahamiyatga ega. [4].

Hozirgi sharoitda raqamlashtirish an'anaviy ta'lim modelini masofaviy ta'lim modeliga almashtirishni talab qilgan ta'limni vaqtinchalik maqsadga muvofiq yagona formatni deb belgiladi. Binobarin, o'quv jarayonining barcha bosqichlarida ish samaradorligi: materialni taqdim etish, uni o'zlashtirish, topshiriqlarni bajarish, bilimlarni nazorat qilish bosqichida va hokazolarda. va nafaqat uning ko'p murakkabligi bilan bog'liq, balki ta'lim jarayoni ishtirokchilarining masofaviy o'zaro ta'siri jarayonida muhim ahamiyatga ega. Shunday qilib, an'anaviy pedagogik "mustaqil ish" tushunchasi uni tushunishning sifat jihatidan yangi darajasini talab qilganda sharoitlar yaratildi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Talabalarning xorijiy til fani bo'yicha mustaqil ta'limi OTMda xorijiy tilini o'qitish dasturini o'zlashtirish jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Talabalarning mustaqil ta'limi chet tilini o'rganishning barcha jabhalarini qamrab oladi va ko'p jihatdan "Xorijiy til" fanini o'zlashtirish natijalari va sifatini belgilaydi. Shu munosabat bilan talabalarning chet tili bo'yicha mustaqil ishlarini rejalashtirish, tashkil etish, amalga oshirish va nazorat qilish alohida ahamiyatga ega bo'lib, uslubiy rahbarlik va uslubiy yordamni talab qiladi. Shuni tushunish kerakki, ushbu masalani batafsil o'rganish talabi uzoq vaqtdan beri inson faoliyatining barcha sohalarini raqamlashtirish, zamonaviy dunyoning globallashuvi va integratsiyasi jarayonlari bilan bog'liq bo'lib kelgan, buning natijasida umumbashariy talab shakllangan. Ushbu muammoga e'tibor ko'p jihatdan zamonaviy tsivilizatsiyaning inqirozli hodisalari (shu jumladan, epidemiologik) bilan bog'liq bo'lib, bunga javoban o'z-o'zini tarbiyalashning ahamiyati ortib bormoqda. Qiziqish, shuningdek, zamonaviy jamiyatda o'z-o'zini tarbiyalashga yo'naltirilgan mutaxassislarga bo'lgan talab va pedagogika nazariyasida zamonaviy texnik vositalar, ma'lumotlar integratsiyasi asosida mustaqil ishlarni tashkil etish muammosining zaif rivojlanishi o'rtasida allaqachon paydo bo'lgan qarama-qarshilik bilan rag'batlantiriladi. va pedagogik texnologiyalar [3]. Shu bois talabalarning mustaqil ta'limi samaradorligini, shuningdek, kognitiv mustaqilligini shakllantirishning pedagogik shartlarini hisobga olish dolzarb vazifa bo'lib, batafsil tahlil va tadqiqotni talab qiladi. I.A.Zimnyaya va T.F.Talizina mustaqil ta'lim avval o'rganilgan o'quv materialini takrorlash va mustahkamlashda o'quvchilarning yangi bilimlarni egallash jarayonining didaktik maqsadlariga muvofiq tasniflaydi. G.N.Jukov o'qituvchining mustaqil ta'limni bajarishdagi ishtiroki qisman bo'lishiga e'tibor qaratadi, shu bilan birga o'quvchilarning bilish faolligi o'qitishning barcha bosqichlarida doimo o'qituvchi tomonidan nazorat qilinadi [3]. A.G.Asmolov asarlarida mustaqil ta'lim talaba faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq.

NATIJAR VA MUHOKAMALAR

Shunday qilib, ta'kidlangan:

- ilgari olingan qimmatli bilimlarga asoslangan reproduktiv tipdagi mustaqil ish;
- yangi bilim olishga qaratilgan kognitiv qidiruv turidagi mustaqil ish;
- kognitiv-tanqidiy turdagi mustaqil ish, pedagogik tahlil;
- yangi original asarlar yaratish maqsadida ijodiy turdagi mustaqil ish [5].

Oliy ta'limda nazariya va o'qitish metodikasi bo'yicha mustaqil ishlash muammosi zamonaviy tadqiqotchilar M.G.Garunov va G.N.Dinits ishlarida batafsil ko'rib chiqilgan. Talabalarning o'z-o'zini tarbiyalash faoliyatini shakllantirish bo'yicha uslubiy takliflar I.F.Isaev va V.V.Danshina tomonidan tavsiflangan [1]. Bitiruvchilarni ijtimoiylashtirishga yordam berish uchun maktabni hayotga yaqinlashtirish tamoyilini e'tirof etgan pragmatik pedagogikadagi o'quv jarayonida mustaqillik masalalari V.A.Slastenin, L.S.Podymova [4] asarlarida keltirilgan. Talabalarning mustaqil ta'limi tashkil etish muammosi olimlarning e'tiborini tortdi va jalb qilmoqda. Bugungi kunda ushbu faoliyat turi bir qator turli asoslar bo'yicha tizimlashtirilgan. Shunday qilib, tadqiqotchilar G.V.Denisova, L.V.Nikolaeva mashqlar va topshiriqlarni bajarishda mustaqillik darajasiga ko'ra tasniflashni taklif qildilar, bu erda ular "mustaqil ta'lim" tushunchasini ham tor, ham keng ma'noda aniqladilar, shuningdek, uning pedagogika fanidagi o'rnini aniqladilar [4]. I.A.Zimnyaya va T.F.Talizina mustaqil ta'lim avval o'rganilgan o'quv materialini takrorlash va mustahkamlashda o'quvchilarning yangi bilimlarni egallash jarayonining didaktik maqsadlariga muvofiq tasniflaydi. G.N.Jukov o'qituvchining mustaqil ishni bajarishdagi ishtiroki qisman bo'lishiga e'tibor qaratadi, shu bilan birga o'quvchilarning bilish faolligi o'qitishning barcha bosqichlarida doimo o'qituvchi tomonidan nazorat qilinadi [5].

XULOSA

TILSHUNOSLIK

mustaqil ta'limi doim o'quv jarayonining muhim qismi bo'lib kelgan. Oliy ta'limda u haqiqatda ham ta'lim shakli, ham uning vositasi, ham bo'lajak mutaxassisni tayyorlashning istalgan natijalaridan biri bo'lib xizmat qiladi, bunga erishish bitiruvchining o'z-o'zini tarbiyalash va o'z-o'zini rivojlantirishga doimiy intilishidan dalolat beradi. Uslubiy tavsiyalarining asosiy maqsadi talabalarga mustaqil ishni muvaffaqiyatli bajarish, ingliz tilini o'qitishning turli jihatlarini bo'yicha barqaror ko'nikma va malakalarni shakllantirishda, ularga o'quv muammolarini mustaqil hal etish, o'z vazifalarini bajarishga imkon beradigan zarur ma'lumotlar, usullar va algoritmlar bilan ta'minlashdan iborat. turli xil vazifalarni bajarish va muayyan turdagi mustaqil ishlarning eng qiyin daqiqalarini engib o'tish.

Uslubiy tavsiyalar talabalarga Dasturda talab qilinadigan bilimlarni egallash va ko'nikmalarni egallash imkonini beradi:

- kundalik va kasbiy mavzularda chet tilida muloqot qilish (og'zaki, yozma);
- xorijiy professional matnlarni tarjima qilish (lug'at bilan);
- og'zaki va yozma nutqni mustaqil ravishda takomillashtirish, so'z boyligini to'ldirish.

Uslubiy tavsiyalar quyidagi bo'limlardan iborat:

- talaffuz va o'qish texnikasi ustida ishlash;
- yangi xorijiy so'zlarni o'rganish;
- lug'at bilan mustaqil ishlash;
- grammatikani mustaqil o'rganish; matn bilan ishlash;
- og'zaki monolog tayyorlash va o'tkazish;
- matnni qayta hikoya qilishni tayyorlash;
- tarjimani tashkil etish;
- insho yozish;
- chet tilida taqdimot yaratish [1].

Ushbu uslubiy tavsiyalarga muvofiq talabalarining ingliz tili fanidan maqsadli mustaqil ta'limi, shuningdek, o'qituvchi rahbarligidagi auditoriya ishi o'quvchilarning davlat ta'lim standarti "Xorijiy til" faniga oid talablarga javob beradigan til tayyorgarligini ta'minlashga qaratilgan.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Буряк, В.К. Активность и самостоятельность учащихся в познавательной деятельности // Педагогика: науч. теоретический журнал – 2007 г.;
2. Котельникова, Л. А. Организация самостоятельной работы студентов среднего профессионального образования / Л. А. Котельникова. - Уфа: ИРО РБ, 2014;
3. Капустин И., Гринченко В., Капустина Е. 2014. Организация самостоятельной работы студентов в высшем учебном заведении. Современные европейские исследования, 4;
4. Осипов П.Н. 2013. Подготовка конкурентоспособных специалистов как приоритет современного образования. В: Международная конференция по интерактивному совместному обучению (ICL) 2013 г., Казань, Россия, 25-27 сентября 2013 г.;
5. Организация самостоятельной работы студентов вне урока [Электронный ресурс]: презентационные материалы на семинаре. - <http://ogk.edu.ru/>. - Режим доступа: http://ogk.edu.ru/sites/all/files/materialy_vystupleniya.pdf - май 2012 г.